

P.Z.E. br. 544 / 5

HRVATSKI SABOR
Klub zastupnika HDZ-a

Klasa: 022-03/13-01/293
Urbroj: 6532-1-14-01

Zagreb, 28. svibnja 2014.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA
gospodinu Josipu Leki

Predmet: Amandmani na Konačni prijedlog obiteljskog zakona, drugo čitanje,
P.Z.E. br. 544

Na temelju članka 196. Poslovnika Hrvatskog sabora („Narodne novine”, br. 81/13) na Konačni prijedlog obiteljskog zakona, podnosimo sljedeće amandmane.

AMANDMAN I

Iza članka 2. umjesto naslova „Temeljna načela“ stavlja se novi naslov „Načelo zaštite braka i obitelji“ te se dodaje novi članak 3. koji glasi:

„Zaštitu braka i obitelji, kao stožernih institucija društva, država osigurava poticanjem i primjenom preventivnih i kurativnih mjera.“

Obrazloženje:

Predloženim amandmanom želi se osigurati provođenje preventivnih i kurativnih mjera za zaštitu braka i obitelji koja je prema Ustavu Republike Hrvatske pod osobitom zaštitom države, kao i štovanje i pravna zaštita obiteljskog života.

AMANDMAN II

U članku 17. stavak 3. mijenja se i glasi:

„(1) Matičar će prije sklapanja braka potaknuti nevjestu i ženika na pohađanje programa priprave za brak te ih informirati o programima njegovanja braka.“

Dodaje se novi stavak 4. koji glasi:

„(4) Nevjesta i ženik koji matičaru podastru pisani dokaz o pohađanju programa priprave za brak oslobodit će se plaćanja dijela upravnih pristojbi.“

Obrazloženje:

Propisivanjem upućivanja na programe priprave za brak koje se predlaže ovim amandmanom, a prije samog sklapanja braka, predlaže se usklađivanje s načelom zaštite braka i obitelji. Također, potrebno je one koji ulaze u bračnu zajednicu upoznati s postojanjem programa za očuvanje braka poput bračnih savjetovanja u obiteljskim centrima, odnosno obiteljskim i bračnim savjetovalištim, uključujući i ona u okviru vjerskih zajednica, a prije svega članova tih vjerskih zajednica koji su sklopili brak u vjerskom smislu.

AMANDMAN III

U članku 23. stavak 1. točka 1. mijenja se i glasi:

„1. da su nevjesta i ženik osobe različita biološkoga spola“

Obrazloženje:

Uvođenjem mogućnosti promjene iskaza spola u pravnom prometu na zahtjev, pojavit će se osobe jednoga biološkoga, a suprotnoga pravnoga spola. Budući da je brak pridržan osobama različitoga biološkoga spola, potrebno je to jasno definirati zakonom.

AMANDMAN IV

U članku 28. iza riječi „braku“ stavlja se točka.

Obrazloženje:

Postojanje drugoga braka prepreka je sklapanju novoga braka jer načelo jednoženstva (monogamije) štiti dostojanstvo i jednakovrijednost svakoga muškarca i žene. Uvođenjem registriranoga životnoga partnerstva kao zapreke za sklapanje braka pravno nije moguće, jer taj institut uopće ne postoji u hrvatskom pravnom sustavu, nije ozakonjeno, a osim toga registrirano životno partnerstvo kao bračna zapreka, odnosno vrsta drugoga braka kršilo bi ustavnu odredbu da je brak životna unija osoba različitoga spola.

Postojeći institut istospolne zajednice namijenjen je osobama istoga spola, a brak je po ustavnoj definiciji zajednica osoba različitoga spola. Istospolna zajednica nije brak i ne može biti. Postojanje ili nepostojanje životnoga partnerstva ne može biti zapreka za sklapanje braka. To nije pandan ili drugo ime za brak, jer to jednostavno nije brak.

AMANDMAN V

U članku 47. stavak 1. mijenja se i glasi:

„Bez obzira na oblik u kojem je sklopljen, brak prestaje smrću bračnoga druga, proglašenjem nestala bračnoga druga umrlim, promjenom iskaza spola jednoga bračnoga druga u matici rođenih, poništajem ili razvodom.“

Obrazloženje:

Radi prave sigurnosti i zaštite institucije braka potrebno je uvesti prestanak braka po samom pravu osobe koje su dobile odobrenje za promjenu iskaza spola u matici rođenih, jer bi se time za potrebe pravnoga prometa u braku našle dvije osobe istoga spola s pravnoga stajališta, što bi proturječilo ustavnoj definiciji braka.

AMANDMAN VI

U članku 84. stavak 1. mijenja se i glasi:

„Dijete ima pravo na:

- život od časa oplodnje,
- skrb prije rođenja, u rođenju i nakon rođenja,
- razvoj u zdravoj okolini,
- odgovarajuću prehranu, smještaj, razonodu i zdravstvene usluge.“

Obrazloženje:

Ovom se odredbom u hrvatski pravni sustav ugrađuje četvrto načelo Deklaracije o pravima djeteta, prihvaćena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda u New Yorku 20. studenoga 1959. godine rezolucijom br. 1386/XIV.

Izvorno predloženu odredbu („Dijete ima pravo na skrb za život i zdravlje.“) treba zamijeniti kao izrazito nekvalitetnu, jer prije prava na skrb za život, valja afirmirati Ustavom zajamčeno temeljno ljudsko, pa i djetetovo pravo na život.

Predložena odredba može se tumačiti dvoznačno, tj. kao da „dijete ima pravo na...zdravlje“, što je besmislica jer je zdravlje datost, postoji samo pravo na zdravstvenu zaštitu, skrb i zdravstvene usluge.

U europskoj sudskoj praksi ističe se Odluka Ustavnoga suda Savezne Republike Njemačke od 25. veljače 1975. U kojoj se ističe: „Pravo na život jamči se svakome tko živi; između pojedinih dijelova života u razvoju, prije rođenja ili između rođenoga i onoga koji se ima roditi ne postoji nikakva razlika, Svatko, u smislu članka 2. stavka 2. Temeljnoga zakona SR

Njemačke, njemačkoga ustava, koji određuje: „Svatko ima pravo na život.“, jest svaki živi čovjek, drugim riječima svaki ljudski individuum koji posjeduje život, svatko je znači zato također i još nerođeno ljudsko biće.“

Hrvatski Ustav u članku 21. stavku 1. jamči: „Svatko ljudsko biće ima pravo na život.“

„Svako ljudsko biće ima prirodno pravo na život.“ (Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima od 16. prosinca 1966., čl. 6. st.1.)

„Države članice priznaju da svako dijete ima neodvojivo (inherentno, prirodno) pravo na život.“ (Konvencija UN-a o pravima djeteta iz 1989., čl.6, st.1.)

Sud pravde Europske unije u Luxembourgu u točki 35. presude C-34/10 (Oliver Brüstle protiv Greenpeacea) od 18. listopada 2011. ističe: „Svako ljudsko jajašce mora se, čim je oplodeno, smatrati „ljudskim zametkom“, u smislu i za potrebe primjene članka 6. stavka 2. točke c Direktive (98/44/EV od 6. srpnja 1998. koja određuje da se ne mogu patentirati izumi koji se tiču uporabe ljudskih zametaka za industrijske i komercijalne svrhe, jer bi njihovo komercijalno iskorištavanje bilo protivno javnom poretku ili moralu), budući da je oplodnja ono čime počinje proces razvoja ljudskoga bića.)

AMANDMAN VII

Članak 94. mijenja se i glasi:

„Članak 94.

(1) Roditelji imaju dužnost i pravo odgajati dijete kao slobodnu, humanu, domoljubnu, moralnu, marljivu, osjećajnu i odgovornu osobu, poštujući načela ravnopravnosti spolova, kako bi bila pripremljena za skladan obiteljski i društveni život s pozitivnim odnosom prema prirodi.

(2) Odgoj djeteta mora biti u skladu s njegovom dobi i zrelošću te s pravom djeteta na slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti. To pravo uključuje slobodu da ima ili prihvati vjeroispovijest ili uvjerenje po svojem izboru, ako i slobodu da očituju svoju vjeroispovijest ili uvjerenje pojedinačno ili zajedno s drugima, kako javno tako i privatno, bogoštovljem, obavljanjem obreda, prakticiranjem i poučavanjem.

(3) Roditelji ne smiju tjelesno kažnjavati dijete, postupati ponižavajuće prema njemu niti primjenjivati psihičku prisilu te su dužni štiti ga od takvog postupanja drugih osoba.

(4) Roditelji imaju dužnost brinuti o svestranom, redovitom, a prema svojim mogućnostima i daljnjem obrazovanju svojeg djeteta i poticati njegove umjetničke, tehničke, sportske i druge interese.

(5) Roditelji su dužni i odgovorni odazivati se sastancima ili pozivu odgojno-obrazovne ustanove u vezi s odgojem i obrazovanjem djeteta.

(6) Roditelji ne smiju prisiljavati dijete na školovanje koje nije u skladu s njegovim sposobnostima i sklonostima.

(7) U slučaju spora među djetetom i roditeljima vezanim uz školovanje djeteta, rješenje donosi sud u izvanparničnom postupku.

(8) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi pravilnikom će propisati način sudjelovanja djece u umjetničkim, audiovizualnim, promidžbenim, sportskim i sličnim aktivnostima.“

Obrazloženje:

Predloženi prvi stavak u ovom amandmanu je zapravo odredba članka 92. stavak 1. Obiteljskog zakona iz 1998. godine (NN, 162/98) i članka 93. stavka 1. Obiteljskog zakona iz 2003. (NN, 116/03) koja se ovim amandmanom vraća u sadržaj zakona.

Drugi stavka je doslovna odredba članka 18. Opće deklaracije Ujedinjenih naroda o pravima čovjeka od 10. prosinca 1948., članka 9. stavka 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda od 4. studenoga 1950. članka 18. stavka 1. Međunarodnoga sporazuma o građanskim i političkim pravima od 15. prosinca 1966., članka 1. stavka 1. Deklaracije Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na osnovi vjeroispovijesti ili uvjerenja od 25. studenoga 1981. i članka 12. stavka 1. Konvencije Ujedinjenih naroda o zaštiti prava radnika selitelja i članova njihovih obitelji od 18. prosinca 1990.

Predloženi stavci 3.-8. su stavci 2.-7. kako ih je predložio predlagatelj, samo u izmijenjenom redoslijedom.

AMANDMAN VIII

Članak 421. mijenja se i glasi:

„Odluka o roditeljskoj skrbi i ostvarivanju osobnih odnosa s djetetom mora biti obrazložena.“

Obrazloženje:

Sud u obiteljskim stvarima nije vezan isključivo voljom stranaka nego postupa po službenoj dužnosti, a obrazloženje odluke nužna je osnova za kontrolu rada suda i objašnjava razloge zbog kojih je sud odlučio kako je odlučio. Stoga sudska odluka mora biti obrazložena. Obrazloženje može glasiti da je sud saslušao stranke i utvrdio da su se složile, ali odluka ne može biti bez ikakva obrazloženja.

AMANDMAN IX

Članak 563. mijenja se i glasi:

„Ovaj Zakon stupa na snagu 1. siječnja 2016. godine.“

Obrazloženje:

Konačni prijedlog obiteljskog zakona čini zastarjelom cjelokupnu sudsku praksu i stručno znanja sudaca, odvjetnika i djelatnika socijalne skrbi u primjeni dosadašnjega Obiteljskog zakona što ishitrenim stupanjem na snagu novoga zakona posve ugrožava kakvoću pravne sigurnosti. U situaciji kad postupci za određivanje o roditeljskoj skrbi (prva odluka) traju i više godina, kad neki sudci još uvijek sude po starim propisima te koriste stare formulacije (povjeravaju djecu na čuvanje i odgoj, prema Obiteljskom zakonu iz 1998.) radikalno se mijenja obiteljsko pravo.

Obiteljski zakon, da bi mogao biti primjenjiv, mora biti jasan, poznat i prihvaćen u društvenoj sredini. Papirne reforme bez logistike koja ih prati su besmislene, a u ovoj se reformi hrvatski obiteljsko pravo djelomično okreće njemačkim i austrijskim rješenjima, zaboravljajući pritom da Hrvatska nema servisne službe, obiteljske sudove i odgovarajuće obiteljske stručnjake.

U stvarnosti je nemoguće i pravno neprihvatljivo da razdoblje prilagodbe novom zakonu (vacatio legis) od 563 članka, predloženom na 339 stranica, bude samo osam dana ili u najboljem slučaju za 555 njegovih članaka samo do 1. srpnja 2014. Nije moguće da će sudci moći tako brzo početi kvalitetno primjenjivati tako opsežan propis koji donosi drukčiju koncepciju obiteljskog zakonodavstva. Za tako opsežan zakon potrebno je provesti odgovarajuću edukaciju i sveobuhvatnu pripremu pa se predlaže da Zakon stupi na snagu 1. siječnja 2016. godine.

Potpredsjednik Kluba HDZ-a

Davorin Mlakar